

Olympisk utväxt under luppen – om de olympiska ungdomsspelen

Björn Sandahl

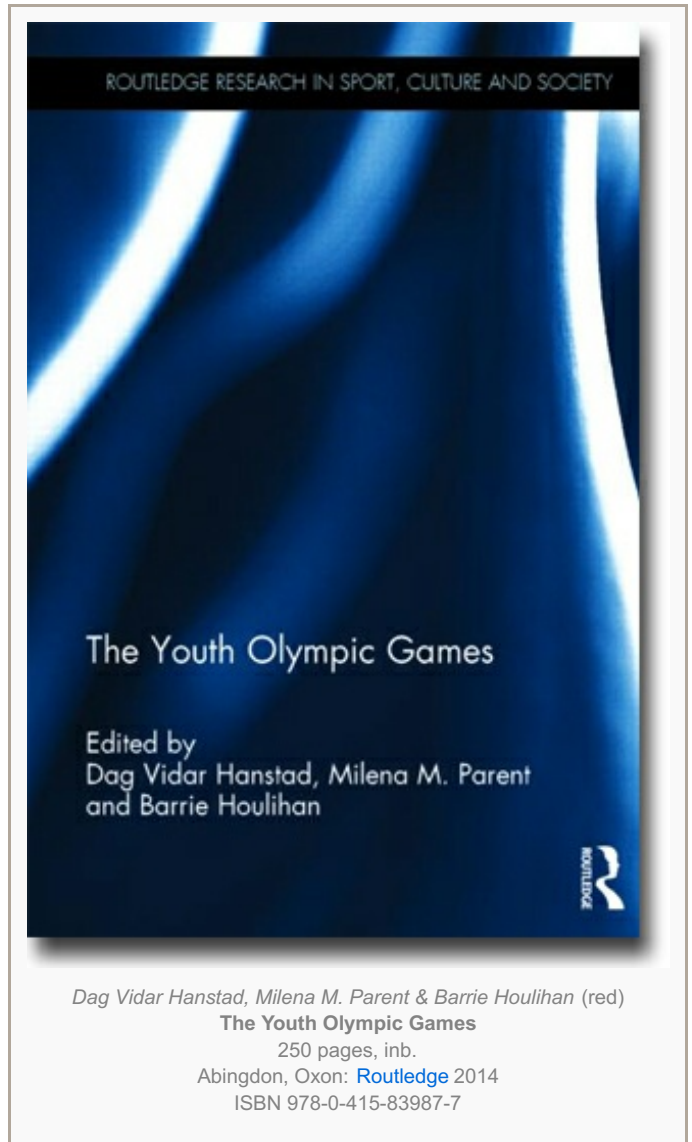
Gymnastik- och idrottshögskolan GIH, Stockholm

Vare sig man är forskare eller kalenderbitare har det alltmer blivit en utmaning att följa den olympiska rörelsen på senare år. Utifrån vad som ursprungligen varit ett idrottsevenemang har en snarast celldelningsliknande process uppkommit vilket gjort att vi nu har både sommar- och vinterspel. Och därutöver en hel anhopning andra idrottsevenemang som antingen är direkt kopplade till den olympiska rörelsen eller som försöker knyta an till namnet på olika vis. Det senaste av dessa är "The Youth Olympic Games" (YOG), som nu också blivit föremål för en vetenskaplig framställning.

YOG som fenomen kanske inte är bekant för läsaren. Arrangemanget är färskt och har endast existerat sedan 2010. Inspirationen kommer i hög grad från en österrikisk affärsman som propagerat för idén efter att ha inspirerats av de så kallade World Youth Games som arrangerades i Ryssland 1998. De äger rum efter olympisk modell vart fjärde år, med sommar- och vinterspel om lott vartannat år, och innehåller utöver tävlingar även ett kulturellt utbytesprogram. Som fenomen betraktat kan konstateras att det faller väl in i den så kallade olympismens värdegrund och det är därför inte förvånande att detta evenemang är en integrerad del av den olympiska rörelsen.

Givet detta är det heller inte märkligt att det vetenskapliga intresset för evenemanget knappast låtit vänta på sig och nu har en publikation på temat utkommit, självfallet i formen av en antologi, med namnet *The Youth Olympic Games*. Titeln i sig kan inte sägas vara särskilt avslöjande avseende anslaget, vilket förklaras med att ansatsen här är bred. I ett antal artiklar beskrivs YOG ur talrika aspekter och särskilt fokus riktas också på erfarenheterna från de två evenemang, ett sommar- och ett vinterspel, som hunnit gå av stapeln när projektet avslutades.

Dispositionen är vad man numera får kalla klassisk för den här typen av böcker. Boken består av tre delar; en inledande som innehåller just en inledning med ansatsen att ge en filosofisk och kontextuell bakgrund, en andra del som innehåller ett antal artiklar av olika författare med ansatsen att belysa olika aspekter av YOG samt en avslutande där de två faktiska evenemangen hamnar under luppen och sammanfattande slutsatser dras utifrån vad som framkommit i de olika tematiska avsnitten. Som sammanhållen framställning blir slutintrycket därför något splittrat, som det ofta blir när många infallsvinklar och utgångspunkter ska samsas under samma tak, vilket rimligen bör ses som ett uttryck för de villkor som i dagsläget styr de vetenskapliga publiceringsstrukturen snarare än något annat.

Den första delen består av totalt tre kapitel. I det första kapitlet som utgör bokens inledning behandlas YOG:s bakgrund och tillkomst samt relationerna till Internationella olympiska kommittén, IOK. Här argumenteras för att en av orsakerna till YOG:s uppkomst varit en vilja till att inspirera ungdomen till ökat idrottande i ljuset av det moderna samhällets alltmer stillasittande livsstil. I detta berör avsnittet den alltid aktuella konflikten mellan breddidrotten, olympismens ideal, och den elitfokusering som varit kännetecknande för den moderna olympiska rörelsen. Denna tråd tas upp igen i det andra kapitlet som fokuserar på YOG utifrån frågeställningen om denna ska betraktas som en konsekvens av de olympiska värderingarna eller en omdefiniering av desamma. Författaren argumenterar för den senare tolkningen. Dessa båda kapitel snuddar vid den, i min mening, centrala problemställningen som handlar om den ideologiska kontext som utgör förutsättningen för att ett evenemang av detta slag överhuvudtaget ska kunna växa fram. Framställningen hade mått bra av ett ytterligare fokus kring denna fråga, men istället kastas läsaren i kapitel 3 vidare till attityderna kring YOG i Norges respektive Storbritanniens olympiska kommittéer och vilka faktorer som påverkat dessa. Även om detta avsnitt har sina förtjänster är det beklagligt att inte mer fokus lades kring analysen av implikationerna av YOG:s uppkomst. Att så inte sker har sannolikt sin förklaring i en av de tyngsta invändningar som kan resas mot bokens uppläggning, vilket jag återkommer till nedan.

Flera av kapitlen är intressanta och riktar uppmärksamhet mot frågor som normalt kanske inte ges stort utrymme i den här typen av böcker.

I bokens andra del avhandlas de tematiska kapitlen om YOG:s struktur och organisation. I kapitel 4 riktas fokus mot budgeteringsprocesserna för att utses som värd för spelen. Denna fråga har av uppenbara skäl varit brännande gällande de olympiska spelen och det är naturligt att denna fråga också ges utrymme här. Boken behandlar många frågor om exempelvis förmåner som varit föremål för diskussion i de olympiska spelen förts vidare till YOG, även om det empiriska underlaget, vilket författarna också noterar, är tämligen tunt givet YOG:s korta historia. I kapitel 5 tas, utifrån en neo-institutionalistisk utgångspunkt, avstamp i ambitionen att YOG ska ge ungdomarna själva en betydande plats i organisationen av evenemanget och de konflikter som följt när detta ställts emot IOK:s organisationslogik. I kapitel 6 riktas fokus mot volontärer verksamma under YOG i form av en intervjuundersökning om bland annat de motiv som låg bakom att man sökt sig en sådan position. Kapitel 7 presenterar data från intervjuer med deltagare utifrån frågeställningen om relationerna till de deltagandes närstående, enkelt uttryckt, varit en källa till stöd eller stress under spelens gång.

En av de företeelser som kan sägas vara unik för YOG är den roll som något som kallas Kultur- och utbildningsprogrammet givits. Uniciteten består huvudsakligen i en uttalad ambition att integrera programmet i själva YOG. I kapitel 8 får vi stifta närmare bekantskap med denna företeelse som utgår ifrån Olympismens fem teman. I kapitlet granskas erfarenheterna av programmet utifrån de två genomförda spelen och det avslutas med rekommendationer för framtiden. I kapitel 9 riktas fokus mot tävlingsgrenarna utifrån den underliggande frågan om YOG kan fungera som testområde för nya och modifierade grenar utifrån de försök med alternativa tävlingsgrenar som förekommit både 2010 och 2012. Kapitel 10 fokuserar på mediabevakning och den mediala uppmärksamhet som YOG fått, framförallt utifrån betydelsen av sociala medier. I kapitel 11 står varumärkesfrågor i fokus utifrån frågan om huruvida införandet av YOG påverkat varumärket OS och i så fall på vilket sätt.

Som läsaren inser är del 2 av boken en pytt i panna av allehanda teman. Flera av kapitlen är intressanta och riktar uppmärksamhet mot frågor som normalt kanske inte ges stort utrymme i den här typen av böcker. Baksidan av detta är naturligtvis att den röda tråden saknas och givet bokens ansats skulle man också kunna argumentera för att tämligen få avsnitt faktiskt handlar om tävlingarna som sådana. En annan iakttagelse är att empirin är skör för långtgående slutsatser då evenemanget bara genomförts två gånger, en för sommaridrotter och en för vinterns motsvarigheter, samt att många av resultaten är att betrakta som ögonblicksbilder.

Kanske är det därför del 3 inleds med två kapitel som tar avstamp i respektive YOG: Singapore 2010 och Innsbruck 2012. I kapitel 12 får läsaren följa Singapores värdskap, motiven till att man sökte spelen och den kvarlåtenskap spelen fick i värdstaden. Kvarlåtenskapen står också i fokus i kapitel 13 om YOG i Innsbruck. Därefter avslutas delen med en sammanfattning där YOGs ambitioner särskådas utifrån det utfall som hittills noterats, med tillhörande rekommendationer för framtiden.

En fråga som slår mig som läsare av "The Youth Olympic Games" är vilken målgruppen boken vänder sig mot.

Som noterat är de olika bidragen av tämligen olikartad natur med ambitionen att täcka ett brett område. Tyvärr innebär också detta att framställningen sällan går på djupet, vilket blir tydligt framförallt i bokens första del. Dessutom blir den som hoppas på resultatlistor besviken; YOG som idrottsevenemang får stå i bakgrunden jämfört med de tematiska kapitlen. Helhetsblicken hade givit en större inblick i fenomenet som sådant, men å andra sidan hade detta också medfört andra resultat än vad de tematiska kapitlen möjliggör. Bruket av rekommendationer i slutet av vissa avsnitt får, i alla fall i mina ögon, betraktas som oortodox.

Den fråga som dock naturligen uppkommer är den om vilken livslängd en bok som denna egentligen har. Problematiken med att analysera ett helt nytt fenomen är välkänt och det finns tungt vägande skäl för att anta att YOG under de kommande åren kommer att förändra sin karaktär, precis som de olympiska spelen har gjort. En överblick över de olympiska spelen 1896-1904 hade förmodligen signalerat helt andra tendenser än de som slog igenom 1908 respektive 1912. Det är naturligtvis svårt att beskriva vilka krafter som kan komma att få utlopp i framtiden, men av just detta skäl hade en mer djupgående analys av den ideologiska utgångspunkten för YOG och den latent konflikten mellan bredd och elit som vilar inom den olympiska rörelsen varit välgörande. Det finns skäl att anta att de resultat som presenteras i flera av delstudierna riskerar att snabbt bli obsoleta i ljuset av den fortsatta händelseutvecklingen. Dessa avsnitt hade av samma skäl kanske med fördel kunnat skrivas om tio-femton år.

Men samtidigt finns en styrka i det breda perspektivet. Boken är den enda som mig veterligen tar grepp om den olympiska rörelsens senaste avknoppning. Och även om just motiven till avknoppningen gärna hade fått utvecklas innehåller *The Youth Olympic Games* en diversifierad samling av kunskap och erfarenheter från organisationens hittills korta historia. Som referensmaterial för den olympiskt intresserade blir den därför ett naturligt tillskott till boksamlingen.

Copyright © Björn Sandahl 2015

Contents

1. Introduction *Part I. The Context of the Youth Olympic Games* 2. The Youth Olympic Games and the Philosophy of Olympism 3. The Contemporary Context of Elite Youth Sport *Part II. Managing and Delivering the Youth Olympic Games* 4. The Bidding Process and Financing the Games 5. The Role and Operation of the Organising Committee 6. Youth Olympic Games Volunteers 7. Athletes, their Families and Sport Officials 8. The Culture and Education Programme 9. The Sports Programme and the Competition Structure 10. Media 11. Marketing, Sponsors and Branding *Part III. Impact of the Youth Olympic Games* 12. The Singapore YOG: aspirations and impact 13. The Legacies of the Innsbruck Games 14. The Impact on National (Youth) Sport Policy
